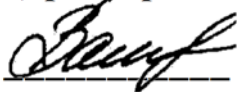

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

**Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT)
Кафедра товарознавства, експертизи та торговельного підприємництва**

**ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ВТЕІ КНТЕУ**

 Н. Л. Замкова

26 06 2020

**ОЦІНКА ВІДПОВІДНОСТІ
CONFORMITY ASSESSMENT**

РОБОЧА ПРОГРАМА

Для усіх галузей знань та спеціальностей

Розробник(и): Паламарчук В.І., к.т.н.

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри товарознавства, експертизи та торговельного підприємництва 09.04.2020 р. протокол №6; на засіданні вченої ради факультету 10.04.2020 р. протокол №4, на засіданні вченої ради інституту 26.06.2020 р., протокол №6.

Рецензент(и): Шарко В.В., к.е.н., доцент;

Купчук І.М., к.т.н., ст. викладач кафедри загальнотехнічних дисциплін та охорони праці Вінницького національного аграрного університету.

Редактор: Фатєєва Т. Д.
Комп'ютерна верстка: Шуляк Н.В.

Підп. до друку 28.08.2020 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний
Друк різнографічний. Ум. друк. арк. 0,87.
Обл.-вид. арк. 0,60. Тираж 5. Зам. № 279.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Мета вивчення дисципліни

«Оцінка відповідності» є надання студентам системи теоретичних і практичних знань у галузі оцінювання відповідності, що сприятиме розумінню та використанню широкого діапазону можливостей даної сфери діяльності. Дисципліна передбачає набуття теоретичних і практичних навичок самостійного вирішення питань, пов'язаних із технічним регулюванням в торгівлі, сертифікацією товарів і послуг, акредитацією і ринковим наглядом.

Результати вивчення навчальної дисципліни, її місце в навчальному процесі.

Знати комплекс необхідних знань щодо організаційно-методичних принципів та правових аспектів оцінювання відповідності, вивчити нормативну базу підтвердження відповідності; особливості систем оцінювання відповідності, сертифікації та декларування відповідності продукції; порядок проведення робіт з оцінювання відповідності; понятійний апарат сфери технічного регулювання; вміти вирішувати задачі пов'язані з технічним регулюванням в торгівлі.

Результатом вивчення навчальної дисципліни «Оцінка відповідності» для усіх галузей знань та спеціальностей є формування комплексу компетентностей:

Здатність генерувати нові ідеї (креативність), ініціативність та дух підприємництва

Уміння обґрунтовувати управлінські рішення та спроможність забезпечувати їх правомочність

Здатність до адаптації та дії в новій ситуації

Здатність до фундаментального аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів. Вміння виявляти, ставити, вирішувати проблеми та приймати обґрунтовані рішення

Здатність до навчання та готовність підвищувати рівень своїх знань

Здатність працювати з інформацією, у т. ч. в глобальних комп'ютерних мережах. Уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел

Здатність визначати критерії формування товарного асортименту

Здатність до втілення заходів, спрямованих на забезпечення ефективності технології торговельних процесів

Здатність створювати умови для ідентифікації товарів, застосовуючи електронно-довідкову інформацію щодо їх походження, складу, способу виробництва, умов використання тощо

Здатність проводити експертизу товарів

Здатність формувати інформаційне середовище щодо якості і безпечності товарів, товарної асортиментної структури, правового поля здійснення торговельно-технологічного процесу

Здатність до вирішення проблемних питань і нестандартних ситуацій у професійній діяльності за умов невизначеності та ризиків

Здатність використовувати знання щодо методів, засобів, критеріїв ідентифікації та виявлення фальсифікацій харчових продуктів та непродовольчих товарів

Здатність продемонструвати та застосувати знання з комерційної логістики, правознавства, товарної номенклатури, інформаційних технологій та систем, товарознавства харчових продуктів та непродовольчих товарів, технічних засобів для здійснення контролю безпечності та якості товарів в процесі інтегрованого ланцюга просування

Здатність використовувати знання щодо теорії та методології управління якістю, принципів побудови та функціонування систем управління якістю, опанувати нормативно-правові, організаційні та економічні питання щодо управління якістю

Програмні результати навчання здобувачів з навчальної дисципліни «Оцінка відповідності» полягають:

Знати порядок здійснення експортно-імпортних операцій із закупівлі, постачання, зберігання, транспортування та реалізації продовольчих та непродовольчих товарів

Застосовувати Технічні регламенти щодо якості сировини, напівфабрикатів та готової продукції

Знати положення про штрихове кодування товарів

Знати і використовувати порядок приймання товарів за кількістю та якістю

Міждисциплінарні зв'язки: програма упорядкована відповідно до анотації освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів, базується на вивченні таких нормативних дисциплін, як «Стандартизація, метрологія та управління якістю», «Організація торгівлі», «Управління якістю».

Критерії оцінювання результатів навчання.

Критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначити за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали. Підсумковим контролем є екзамен.

Рівні компетентності	За шкалою КНТЕУ	Критерії оцінювання
Високий (дослідницький)	90-100	Має обґрунтовані та всебічні знання з дисципліни, вміє узагальнювати та систематизувати набуті знання; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; проводить власні дослідження, може використовувати набуті знання та вміння при розв'язанні задач.
Достатній (частково-пошуковий)	82-89	Володіє навчальним матеріалом, вміє зіставляти та узагальнювати, виявляє творчий інтерес до предмету, виконує завдання з повним поясненням та обґрунтуванням, але допускає незначні помилки; може усвідомити нові для нього факти ідеї.
	75-81	Володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням.
Елементарний (репродуктивний)	69-74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; може самостійно розв'язати та пояснити розв'язання завдання.
	60-68	Ознайомлений з навчальним матеріалом, відтворює його на репродуктивному рівні; виконує елементарні завдання за зразком або відомим алгоритмом.
Низький (фрагментарний)	35-59	Ознайомлений та відтворює навчальний матеріал на рівні окремих фактів та фрагментів матеріалу; під керівництвом викладача виконує елементарні завдання.
	1-34	Ознайомлений з навчальним матеріалом на рівні розпізнавання та відтворення окремих фактів.

Результат виконання екзаменаційних завдань оцінюється з урахуванням результатів у співвідношенні 80 : 20, де 80 – максимальна оцінка за виконання екзаменаційного завдання, 20 – результат поточної успішності відповідно до шкали переводу поточної роботи для врахування її при підсумковій оцінці.

Обсяг дисципліни в кредитах та його розподіл

Теми	Кількість годин				Форма контролю
	Усього годин/кредитів	з них			
		лекції	практичні заняття	СРС	
Тема 1. Сутність та зміст оцінювання відповідності в системі технічного регулювання	24	4	4	16	УО, ІЗ, СУН
Тема 2. Організаційно-правові засади оцінювання відповідності в Україні	20	4	4	12	УО, ІЗ
Тема 3. Організаційно-методичні принципи оцінювання відповідності	20	4	4	12	УО, ІЗ
Тема 4. Сертифікація в сфері оцінювання відповідності	24	4	4	16	УО, ІЗ, Р
Тема 5. Сертифікація товарів, що імпортуються	24	4	4	16	УО, ІЗ, Р, СУН
Тема 6. Актуальні галузі сертифікації	20	4	4	12	УО, ІЗ, Р
Тема 7. Акредитація в сфері оцінювання відповідності	20	4	4	12	УО, ІЗ, СУН
Тема 8. Оцінювання відповідності на міжнародному рівні Тема 8.1. Загальні принципи міжнародного оцінювання відповідності Тема 8.2. Стандарти з оцінювання відповідності Тема 8.3. Особливості оцінювання відповідності в ЄС	28	6	6	16	УО, ІЗ, Р, СУН
Разом	180/6	34	34	112	
Підсумковий контроль					екзамен

Умовні позначення форм контролю:

УО – усне опитування; ІЗ – індивідуальне завдання; Р – реферат, СУН – система управління навчанням.

II. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст дисципліни (теми програми)

Тема 1. Сутність та зміст оцінювання відповідності в системі технічного регулювання

Ідея і загальна сутність оцінювання відповідності. Основні поняття оцінювання відповідності. Принципи оцінювання відповідності. Предметна сфера оцінювання відповідності. Способи інформування про відповідність.

Тема 2. Організаційно-правові засади оцінювання відповідності в Україні

Державна політика України у галузі оцінювання відповідності. Завдання та функції учасників процедури оцінювання відповідності. Оцінювання відповідності першою, другою та третьою стороною. Відповідальність в системі оцінювання відповідності.

Тема 3. Організаційно-методичні принципи оцінювання відповідності

Організація діяльності органів з оцінювання відповідності. Функціональний підхід до оцінювання відповідності. Процедури оцінювання відповідності та їх функції.

Тема 4. Сертифікація в сфері оцінювання відповідності

Державна політика України в галузі сертифікації. Законодавчо-нормативне забезпечення сертифікації. Принципи, правила та структура системи сертифікації. Схеми сертифікації.

Тема 5. Сертифікація товарів, що імпортуються

Основні принципи та правила сертифікації продукції, що імпортується. Порядок ввезення товарів, що підлягають сертифікації в Україні. Митне оформлення товарів, що імпортуються та підлягають сертифікації.

Тема 6. Актуальні галузі сертифікації

Екологічна сертифікація. Сертифікація систем управління якістю. Сертифікація систем управління безпечністю.

Тема 7. Акредитація в сфері оцінювання відповідності

Законодавчо-нормативне забезпечення акредитації в Україні. Сутність, принципи та завдання акредитації. Національний орган акредитації: структура, функції, повноваження. Порядок та процедура акредитації.

Тема 8. Оцінювання відповідності на міжнародному рівні

Особливості оцінювання відповідності на міжнародному рівні. Сфера діяльності, завдання та функції комітету КАСКО. Міжнародні та європейські стандарти з оцінювання відповідності.

Структура навчальної дисципліни

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час ЗВО, год.
1	2	3
<p><i>Знати:</i> ідею і загальну сутність оцінювання відповідності; основні поняття оцінювання відповідності; принципи оцінювання відповідності; предметну сферу оцінювання відповідності; способи інформування про відповідність.</p> <p><i>Вміти:</i> визначити особливості законодавчого регулювання у сфері сертифікації використовуючи нормативні документи.</p>	<p>Тема 1. Сутність та зміст оцінювання відповідності в системі технічного регулювання</p> <p>Лекція № 1-2. План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ідея і загальна сутність оцінювання відповідності. 2. Основні поняття оцінювання відповідності. 3. Принципи оцінювання відповідності. 4. Предметна сфера оцінювання відповідності. <p>Література Основна: 1, 4, 5 Додаткова: 1, 2, 3 Інтернет джерела: 1</p>	4
	<p>Самостійна робота здобувача вищої освіти (ЗВО)</p> <p>Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття.</p>	16
	<p>Практичне заняття №1-2</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вивчити основні терміни та визначення сфери оцінювання відповідності за законом України «Про підтвердження відповідності» та ДСТУ ISO/IEC 17000. 2. Згідно з законом України «Про підтвердження відповідності» проаналізувати характерні особливості законодавчого регулювання у сфері сертифікації. 3. Визначити основні принципи оцінювання відповідності. 4. Проаналізувати сутність оцінювання відповідності за ДСТУ ISO/IEC 17000. 	4
<p><i>Знати:</i> державну політику України у галузі оцінювання відповідності; завдання та функції учасників процедури оцінювання відповідності; особливості оцінювання відповідності першою, другою та третьою стороною; відповідальність в системі оцінювання відповідності.</p>	<p>Тема 2. Організаційно-правові засади оцінювання відповідності в Україні</p> <p>Лекція № 3-4. План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Державна політика України у галузі оцінювання відповідності. 2. Завдання та функції учасників процедури оцінювання відповідності. 3. Оцінювання відповідності першою, другою та третьою стороною. 4. Відповідальність в системі оцінювання відповідності. <p>Література Основна: 2, 3, 5 Додаткова: 1, 2 Інтернет джерела: 1, 3</p>	4

<i>Вміти:</i> проводити оцінювання відповідності згідно процедур описаних в нормативних документах.	Самостійна робота ЗВО	12
	Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття.	
	Практичне заняття №3-4	4
	1. Ознайомитись з Декретом Кабінету Міністрів України «Про стандартизацію та сертифікацію». 2. Вивчити процедуру оцінювання відповідності. 3. Опрацювати ДСТУ ISO/IEC 17030: 2005 4. Опрацювати ДСТУ ISO/IEC 17050-1:2006.	
<i>Знати:</i> організацію діяльності органів з оцінювання відповідності; функціональний підхід до оцінювання відповідності; процедури оцінювання відповідності та їх функції. <i>Вміти:</i> застосовувати модулі оцінки відповідності, скласти декларацію про відповідність.	Тема 3. Організаційно-методичні принципи оцінювання відповідності	4
	Лекція № 5-6. План лекції 1. Організація діяльності органів з оцінювання відповідності. 2. Функціональний підхід до оцінювання відповідності. 3. Процедури оцінювання відповідності та їх функції. 4. Моделі (схеми) сертифікації продукції. Література Основна: 2, 3, 5 Додаткова: 3, 5 Інтернет джерела: 1, 3	
	Самостійна робота ЗВО	12
	Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття.	
	Практичне заняття №5-6	4
	1. Вивчити порядок проведення сертифікації продукції. 2. Вивчити принципи застосування модулів оцінки відповідності. 3. Вивчити основні функції учасників сертифікації. 4. Скласти декларацію про відповідність.	
<i>Знати:</i> державну політику України в галузі сертифікації; законодавчо-нормативне забезпечення сертифікації; принципи, правила та структура системи сертифікації; схеми сертифікації. <i>Вміти:</i> проводити сертифікацію продукції третьою стороною на основі правил національної	Тема 4. Сертифікація в сфері оцінювання відповідності	2
	Лекція № 7. План лекції 1. Державна політика України в галузі сертифікації. 2. Законодавчо-нормативне забезпечення сертифікації. Література Основна: 1, 2 Додаткова: 3, 5 Інтернет джерела: 1, 3	
	Лекція № 8.	2
	План лекції 1. Принципи, правила та структура системи сертифікації. 2. Схеми сертифікації. Література Основна: 1, 4, 5	

системи сертифікації.	Додаткова: 1, 2, 5 Інтернет джерела: 1, 3	
	Самостійна робота здобувача вищої освіти (ЗВО) Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття та підготовка реферативного повідомлення та/або презентаційного матеріалу з теми «Сертифікація в сфері оцінювання відповідності».	16
	Практичне заняття №7 1. Засвоїти основні принципи, структуру та правила національної системи сертифікації. 2. Проаналізувати основні правила сертифікації продукції.	2
	Практичне заняття №8 1. Проаналізувати основні особливості сертифікації за ДСТУ ISO/IEC67:2008. 2. На основі ДСТУ ISO/IECGuide28:2007 ознайомитись з настановами щодо системи сертифікації продукції третьою стороною. 3. Ознайомитись з об'єктами та загальними положеннями щодо обов'язкової сертифікації.	2
Знати: основні принципи та правила сертифікації продукції, що імпортується; порядок ввезення товарів, що підлягають сертифікації в Україні; митне оформлення товарів, що імпортуються та підлягають сертифікації. Вміти: проводити митне оформлення імпортних товарів, що підлягають обов'язковій сертифікації в Україні, проводити процедуру визнання результатів сертифікації продукції, що імпортується.	Тема 5. Сертифікація товарів, що імпортуються Лекція № 9. План лекції 1. Основні принципи та правила сертифікації продукції, що імпортується. 2. Порядок ввезення товарів, що підлягають сертифікації в Україні. Література Основна: 1, 2 Додаткова: 1, 2, 3 Інтернет джерела: 3	2
	Лекція № 10. План лекції 1. Митне оформлення товарів, що імпортуються та підлягають сертифікації. 2. Товари, що заборонені для ввезення на територію України. Процедури при вивленні таких товарів. Література Основна: 1, 5 Додаткова: 3, 5 Інтернет джерела: 3	2
	Самостійна робота здобувача вищої освіти (ЗВО) Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття та підготовка реферативного повідомлення та/або презентаційного матеріалу з теми «Сертифікація товарів, що імпортуються».	16

	<p align="center">Практичне заняття №9</p> <p>1. Вивчити особливості сертифікації товарів, що імпортуються. 2. Вивчити «Порядок митного оформлення імпортованих товарів, що підлягають обов'язковій сертифікації в Україні».</p>	2
	<p align="center">Практичне заняття №10</p> <p>1. Вивчити «Положення про проведення митними органами верифікації сертифікатів про походження товарів з України». 2. Вивчити процедуру визнання результатів сертифікації продукції, що імпортується.</p>	2
<p><i>Знати:</i> особливості екологічної сертифікації; сертифікації систем управління якістю; сертифікації систем управління безпекою.</p> <p><i>Вміти:</i> проводити сертифікацію систем якості згідно з ДСТУ ISO 9000:2007.</p>	<p align="center">Тема 6. Актуальні галузі сертифікації</p> <p>Лекція № 11-12. План лекції</p> <p>1. Екологічна сертифікація. 2. Сертифікація систем управління якістю. 3. Сертифікація систем управління безпекою. 4. Аудит систем менеджменту якості і управління навколишнім середовищем.</p> <p>Література Основна: 1-5 Додаткова: 5 Інтернет джерела: 2, 4</p>	4
	<p align="center">Самостійна робота здобувача вищої освіти (ЗВО)</p> <p>Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття та підготовка реферативного повідомлення та/або презентаційного матеріалу з теми «Актуальні галузі сертифікації».</p>	12
	<p align="center">Практичне заняття №11-12</p> <p>1. Вивчити основні поняття, терміни та визначення щодо систем управління якістю згідно з ДСТУ ISO 9000:2007. 2. Вивчити складові елементи систем управління якістю та принципи управління ними. 3. Вивчити мету та порядок проведення сертифікації систем якості. 4. Опрацювати стандарт ISO 19011</p>	4
<p><i>Знати:</i> законодавчо-нормативне забезпечення акредитації в Україні; сутність, принципи та завдання акредитації; структуру, функції, повноваження національного</p>	<p align="center">Тема 7. Акредитація в сфері оцінювання відповідності</p> <p>Лекція № 13. План лекції</p> <p>1. Законодавчо-нормативне забезпечення акредитації в Україні. 2. Сутність, принципи та завдання акредитації.</p> <p>Література Основна: 2, 5, 11 Додаткова: 4 Інтернет джерела: 5, 6, 7</p>	2

<p>органу з акредитації; порядок та процедуру акредитації.</p> <p><i>Вміти:</i> проводити акредитацію випробувальних лабораторій.</p>	<p>Лекція № 14. План лекції 1. Національний орган акредитації: структура, функції, повноваження. 2. Порядок та процедура акредитації.</p> <p>Література Основна: 4, 7, 8 Додаткова: 4, 5 Інтернет джерела: 5, 6, 7</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувача вищої освіти (ЗВО) Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття.</p>	12
	<p>Практичне заняття №13 1. Ознайомитись із законодавчо-нормативною базою, що регулює діяльність з акредитації в Україні. 2. Провести порівняльний аналіз ДСТУ ISO/IEC 17011:2005 та ДСТУ ISO/IEC 17021-1:2008.</p>	2
	<p>Практичне заняття №14 1. Ознайомитись із основними положеннями про випробувальні лабораторії. 2. Вивчити порядок проведення акредитації випробувальних лабораторій.</p>	2
<p><i>Знати:</i> особливості оцінювання відповідності на міжнародному рівні; сферу діяльності, завдання та функції комітету КАСКО; міжнародні та європейські стандарти з оцінювання відповідності.</p> <p><i>Вміти:</i> вирішувати практичні задачі із сертифікації імпортової продукції та акредитації випробувальних лабораторій.</p>	<p>Тема 8. Оцінювання відповідності на міжнародному рівні Тема 8.1. Загальні принципи міжнародного оцінювання відповідності</p> <p>Лекція № 15. План лекції 1. Особливості оцінювання відповідності на міжнародному рівні. 2. Сфера діяльності, завдання та функції комітету КАСКО.</p> <p>Література Основна: 2, 5, 11 Додаткова: 1, 2, 4 Інтернет джерела: 11</p>	2
	<p>Тема 8.2. Стандарти з оцінювання відповідності</p> <p>Лекція № 16 План лекції 1. Міжнародні та європейські стандарти з оцінювання відповідності. 2. Стандарти ISO серій 9000 та 14000.</p> <p>Література Основна: 10, 11 Додаткова: 4, 5 Інтернет джерела: 11</p>	2
	<p>Тема 8.3. Особливості оцінювання відповідності в ЄС</p> <p>Лекція № 17 План лекції 1. Використання модулів при оцінюванні відповідності. 2. Ринковий нагляд в ЄС.</p>	2

	Література Основна: 10, 11 Додаткова: 4, 5 Інтернет джерела: 11	
	Самостійна робота здобувача вищої освіти (ЗВО) Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття та підготовка реферативного повідомлення та/або презентаційного матеріалу з теми «Оцінювання відповідності на міжнародному рівні».	16
	Практичне заняття №15 1. Проаналізувати системи сертифікації в провідних країнах світу. 2. Провести порівняння національної системи сертифікації із системами сертифікації Євросоюзу і визначити можливості впровадження подібних систем у нашій країні.	2
	Практичне заняття №16-17 1. Вирішити практичну задачу із сертифікації імпортової продукції. 2. Опрацювати стандарти ISO серій 9000 та 14000. 3. Вирішити практичну задачу на тему акредитації випробувальної лабораторії. 4. Вивчити особливості міжнародного маркування продукції.	4
Разом		180
Підсумковий контроль – екзамен		

III. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна література

1. Топольник В. Г., Котляр М. А. *Метрологія, стандартизація, сертифікація і управління якістю : навч. посіб.* Львів : Магнолія-2006, 2009. 216 с. (Вища освіта в Україні).
2. Кузьміна Т. О. *Міжнародна система стандартизації та сертифікації : навч. посіб.* Київ : Кондор, 2011. 450 с.
3. Железна А. О., Кирилович В. А. *Основи взаємозамінності, стандартизації та технічних вимірювань : Навч. посіб.* К : Кондор, 2004. 796с.
4. Дудніков А. А. *Основи стандартизації, допуски, посадки і технічні вимірювання : підруч.* Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 352 с.
5. Осієвська В. В. *Основи стандартизації, метрології та управління якістю : Навч. посіб.* К : КНТЕУ, 2002. 119с.
6. Кириченко Л. С., Мережко Н. В. *Основи стандартизації, метрології та управління якістю : підруч.* Київ : КНТЕУ, 2010. 416 с.
7. Павлов В. І., Мишко О. В., Опаньова І. В., Павліха Н. В. *Основи стандартизації, сертифікації та ідентифікації товарів : навч. посіб. 2-ге вид., доп.* Київ : Кондор, 2009. 230с.
8. Шаповал М. І. *Основи стандартизації, управління якістю і сертифікації : Підруч. 3-тє вид., перероб. і доп.* К : Вид-во Європ. ун-ту, 2002. 174с.
9. Салухіна Н. Г., Язвінська О. М. *Стандартизація та сертифікація товарів і послуг : підруч. 2-ге вид. переробл. та допов.* Київ : Центр учбової літератури, 2013. 426 с.
10. Паламарчук В. І. *Стандартизація, метрологія та управління якістю : опорний конспект лекцій.* Вінниця : Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2019. 73 с.
11. *Стандартизація, сертифікація і метрологія : опорний конспект лекцій / авт.: Є. В. Тарасенко, В. С. Костюк.* Київ : КНТЕУ, 2014. 80 с.

Додаткова література

1. Тіхосова Г. А., Богданова О. Ф., Горач О. О. *Сертифікація товарів та послуг : навч. посіб.* Херсон ; Київ : Олді-плюс : Ліра-К, 2013. 328 с.
2. Тіхосова Г. А., Богданова О. Ф., Горач О. О. *Сертифікація товарів та послуг : навч. посіб. / [ред. Л. А. Чурсіна].* Харків : [б. в.], 2012. 418 с.
3. Кириченко Л. С., Самойленко А. А. *Стандартизація і сертифікація товарів та послуг : підруч.* Харків : Ранок, 2008. 240с.
4. Салухіна Н. Г., Язвінська О. М. *Стандартизація та сертифікація товарів та послуг : підруч.* Київ : Центр учбової літератури, 2010. 336 с.
5. Бичківський Р. В., Столярчук П. Г., Гамула П. Р. *Метрологія, стандартизація, управління якістю і сертифікація : Підруч. / За ред. Бичківського Р.В. 2-ге вид., випр. і доп.* Львів : Львівська політехніка, 2004. 560с.

Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/124-19>.
2. Codex Alimentarius [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.codexalimentarius.net.
3. Міністерство економічного розвитку і торгівля України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>
4. Стандарти ISO серії 9000 [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/ISO_9000.
5. EN 45001. Загальні вимоги до діяльності випробувальних лабораторій.
6. EN 45002. Загальні вимоги до оцінювання (атестації) випробувальних лабораторій.
7. EN 45003. Загальні вимоги до органів з акредитації лабораторій.
8. EN 45011. Загальні вимоги до органів з сертифікації продукції.
9. EN 45012. Загальні вимоги до органів з сертифікації систем якості.
10. EN 45013. Загальні вимоги до органів з сертифікації, що проводять атестацію персоналу.
11. Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 18.03.2004 р. № 1629-ІУ.